

FINANCIJSKE POTPORE U POLJOPRIVREDI U 2008. GODINI

Državne potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu i Program pomoći Europske unije

Janja Jozanović, dipl. oec.

U 2008. godini poljoprivredni proizvođači nastaviti će koristiti državne potpore u poljoprivredi na temelju Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi u kojem su propisani modeli državne potpore, programi u sklopu modela, uvjeti za ostvarivanje potpore i iznosi za pojedine proizvodnje.

Uz državne potpore u poljoprivredi u 2008. god. očekuje se mogućnost korištenja sredstava iz Programa pomoći EU kroz područje RURALNI RAZVOJ - odnosno IPA Program - Instrumenti predpristupne pomoći Hrvatskoj.

Liberalizacija trgovine poljoprivredne proizvodnje sa zemljama članicama EU, kao i sa susjednim zemljama, proces je koji mijenja uvjete poslovanja i otežava nastup na tržištu poljoprivrednih proizvoda te od naših proizvođača traži poboljšanje konkurentnosti i kakvoće svojih proizvoda.

Bez korištenja financijske potpore nemoguće bilo bi održati konkurentnost, a u razdoblju koje slijedi treba učiniti iskorak i investicijama povećati proizvodnju, zaštititi okoliš i suočiti se na tržištu sa konkurencijom bez zaštitnih carina.

Iako smo svjesni da to proizvođači znaju, još jednom podsjećamo na mogućnost korištenja državne potpore u poljoprivredi, a dajemo i neke osnovne informacije o korištenju sredstava iz IPARD programa od 2007. do 2011. godine.

Kako bi ostvarili pravo na državne potpore, seljačka gospodarstva ili obiteljska poljoprivredna gospodarstva trebala bi biti upisana u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG).

U skladu s obujmom poslovanja gospodarstva iskazanom kroz proizvodne jedinice, moguće je ostvarivati državne potpore jednim od modela sustava potpore:

1. Model poticanja proizvodnje,
2. Model kapitalnih ulaganja,
3. Model potpore dohotku,
4. Model ruralnog razvitka,
5. Model poticajne proizvodnje.

1. Model poticanja proizvodnje

Potporama proizvodnji potiču se profitabilnije proizvodnje na komercijalnim gospodarstvima.

Osnovni kriterij za ostvarivanje poticaja proizvodnji je:

- minimalan ukupan obujam poslovanja poljoprivrednog gospodarstva, te
- proizvodnja minimalno poticane količine za koju korisnik ostvaruje pravo na poticaj u punom propisanom iznosu.

Od 01.01.2008. godine svi korisnici poticaja bit će dužni uskladiti poslovanje prema propisima o porezu na dohodak, te biti upisani u Registar obveznika poreza na dohodak.

Poticajima ovog modela stimulirana je proizvodnja ratarskih kultura, višegodišnjih nasada, stočarstvo, proizvodnja stočarskih proizvoda, ekološka proizvodnja i ribarstvo.

2. Model kapitalnih ulaganja u poljoprivredi

Kapitalna ulaganja povezana su s investicijskom potporom države u poljoprivredi. Ovakva vrsta potpore podrazumijeva dodjelu nepovratnih sredstava iz proračuna Republike Hrvatske kojima Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva sudjeluje u financiranju investicije za koju je neka financijska institucija odobrila kredit.

Pravo na investicijsku potporu može ostvariti svaka pravna i fizička osoba koja se bavi komercijalnom poljoprivrednom proizvodnjom na gospodarstvu ili koje je registrirano za obavljanje djelatnosti šumarstva.

Najveći iznos investicijske potpore po korisniku u jednoj kalendarskoj godini iznosi 250.000,00 kn a odnosi se na kalendarsku godinu u kojoj je iskorišten kredit koji je korisnik dobio.

Za investicije u govedarstvu, a u skladu s Operativnim programom, investicijska potpora može iznositi i do 500.000,00 kn, a 1.000.000,00 iznose kapitalna ulaganja za investicije u svinjogojstvu.

Investicijska potpora odobrava se za slijedeća kapitalna ulaganja:

1. nabavu ženskih proizvodnih i rasplodnih grla u stočarstvu,
2. nabavu muških rasplodnih grla u stočarstvu,
3. ulaganja u višegodišnje nasade,
4. podizanje šuma,
5. izgradnju, adaptaciju i opremanje objekata za poljoprivrednu proizvodnju i akvakulturu,
6. uređenje poljoprivrednog zemljišta,
7. izgradnju, adaptaciju i opremanje objekata za čuvanje i preradu poljoprivrednih proizvoda i ribe,
8. kupovinu privatnog poljoprivrednog zemljišta radi okrupnjavanja poljoprivrednog gospodarstva,
9. ulaganja u povrćarsku proizvodnju.

Zahtjev za odobrenje investicijske potpore podnosi se nakon dovršetka investicije tijekom godine u kojoj je kredit iskorišten, a najkasnije do 28.02. sljedeće godine za kredite iskorištene u prethodnoj godini.

3. Model potpore dohotku

Obiteljska ili seljačka gospodarstva koja se prijave u model potpore dohotku (nekomercijalna poljoprivredna gospodarstva) godišnje će primati utvrđeni fiksni iznos dohodovne potpore za svakog člana koji u godini podnošenja zahtjeva ima status

osiguranika mirovinskog osiguranja u svojstvu poljoprivrednika i najmanje 55 godina života - muškarci, odnosno 50 godina života - žene.

Takva gospodarstva smiju posjedovati ili koristiti najviše 5 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta i ostvarivati ukupan obujam poslovanja gospodarstva od najmanje 3 proizvodne jedinice.

Cilj ovog Modela je zbrinjavanje malih nekonkurentnih poljoprivrednih gospodarstava i osiguranje primjerenijeg životnog standarda njegovim članovima.

Korisnici modela potpore dohotku ne mogu ostvarivati pravo na poticaje proizvodnje, ali mogu koristiti poticaje kroz model ruralnog razvitka.

4. Model ruralnog razvitka

U ruralnom prostoru živi oko 40 % stanovništva Hrvatske. Većina ovog stanovništva vezana je posredno ili neposredno za poljoprivrednu proizvodnju. Isključivo poljoprivredom bavi se 9 % ukupnog stanovništva.

Kroz Nacionalni program ruralnog razvitka želi se postići:

- osiguranje primjerenih radnih i životnih uvjeta u seoskim područjima,
- očuvanje prirodnog i kulturnog naslijeđa,
- promicanje održive poljoprivrede i očuvanje okoliša.
-

Primjenjujući pojedine modele iz sustava potpora i poticaja, državnim mjerama utječe se na povećanje dohotka i konkurentnost poljoprivrednih proizvođača, a modelom ruralnog razvitka potiče se:

- razvitak seoskog područja,
- očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina,
- marketinška priprema poljoprivrednih proizvoda.

Radi ostvarivanja ciljeva agrarne politike, kao i zbog specifičnosti investiranja u poljoprivredi, Ministarstvo poljoprivrede izradilo je strategijske programe po proizvodnjama, i to:

1. Operativni program razvitka govedarske proizvodnje,
2. Operativni program razvitka svinjogojske proizvodnje,
3. Operativni program potpore proizvodnji slavonskog kulena,
4. Operativni program za razvoj povrćarstva,
5. Operativni program podizanja trajnih nasada.
- 6.

Kreditne linije ovih programa dostupne su poduzetnicima preko Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR), pri čemu je Hrvatska agencija za mala gospodarstva (HAMAG) moguću djelomičnu garant za kredit.

U 2008. god. očekuje se nastavak financiranja po navedenim programima ali i donošenje novih projekata i programa

Program pomoći od strane EU

Premda se već duže vrijeme govori o IPARD programu i financijskim sredstvima EU, koja će se preko ovog programa otvoriti RH, početak njegovog korištenja očekuje se u 2008. godini.

IPARD je novi instrument predpristupnihe pomoći koji će u budućnosti zamjeniti (CARDS, PHARE, ISPA, i SAPARD) koje je RH dobivala i još uvijek dobiva od EU. Provedba IPARD programa za razdoblje od 2007. - 2013. godine ići će kroz pet područja i to:

1. pomoć u tranziciji i jačanju institucija,
2. regionalna i prekogranična suradnja,
3. regionalni razvoj,
4. razvoj ljudskih potencijala,
5. ruralni razvoj.

Visina sredstava iz IPARD programa

Financijska sredstava koja EU odobrava Hrvatskoj kroz IPA fond određena su Višegodišnjim indikativnim financijskim okvirom (VIPO) koji obuhvaća sve zemlje uključene u IPA programe. Nedavno je objavljeno 749,8 milijuna eura iz EU sredstava za razdoblje od 2007. do 2011. g.

Raspodjela financijskih sredstava namijenjenih Hrvatskoj (izraženih u milijunima eura) prema komponentama i godinama prikazana je u tablici 1.

Tablica 1: Raspodjela financijskih sredstava namijenjenih Hrvatskoj

Komponenta	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Pomoć u tranziciji i jačanje institucija	49,6	45,4	45,6	39,5	40,0
Regionalna i prekogranična suradnja	9,7	14,7	15,9	16,2	16,5
Regionalni razvoj	45,0	47,6	49,7	56,8	58,2
Razvoj ljudskih potencijala	11,4	12,7	14,2	15,7	16,0
Ruralni razvoj	25,5	25,6	25,8	26,0	26,5
UKUPNO	141,2	146,0	151,2	154,2	157,2

Navedena indikativna financijska sredstva služit će sufinanciranju projekata usklađenih s ciljevima svake komponente. Drugim riječima, najveći udjel sredstava iz Europske unije može biti maksimalno 75 %, dok se preostalih 25 % financira iz državnog proračuna ili drugih izvora. **Novac namijenjen za određenu godinu treba biti namjenski potrošen u određenom vremenskom roku (u roku 3 godine).** Tako, npr., sredstva namijenjena za 2007. god. trebaju biti povučena iz EU proračuna do kraja 2009. g. **Ukoliko se to ne dogodi, novac ostaje u proračunu EU i bit će prenamijenjen u druge svrhe.**

Svaka od navedenih mogućnosti korištenja sredstava iz IPARD programa zanimljiva je određenoj strukturi u društvu - jedinicama državne i lokalne uprave, državnih institucija, poduzetnika - pravnih i fizičkih osoba, nevladinih udruga i samih građana.

Čitatelje Mljekarskog lista najviše će zanimati mogućnost korištenja sredstava za RURALNI RAZVOJ pa ćemo o tome napisati nekoliko informacija.

Izdvajanje sredstava za ruralni razvoj ima tri cilja:

Prvi cilj je poboljšanje tržišne učinkovitosti kroz investicije u poljoprivredne grupacije s ciljem njihova restrukturiranja i prilagodbe standardima EU glede zajedničke poljoprivredne politike, higijene hrane, te veterinarske, fitosanitarne i ekološke prilagodbe za što će biti izdvojeno najmanje 60 % od predviđenih sredstava.

Drugi cilj je priprema za primjenu agroekoloških mjera i lokalnih ruralnih razvojnih strategija kroz mjere poboljšanja zaštite okoliša na selu.

Treći cilj je razvoj ruralne ekonomije putem razvoja infrastrukture, diverzifikacije i razvoja ekonomskih aktivnosti na selu, te poboljšanju izobrazbe pravnih i fizičkih osoba uključenih u ruralni razvoj - održivi razvoj ruralnih područja koja će biti financirana s minimalno 20 % predviđenih sredstava.

Novac iz EU fondova nije potrebno vraćati ukoliko je namjenski i transparentno potrošen.

Iako je predviđeno korištenje sredstava od 2007. god. natječaji za IPARD još nisu raspisani. Prvi korak ka tome je objava operativnih programa za navedena područja od strane hrvatske državne uprave. Programi su izrađeni i čekaju potvrdu Europske komisije. Iz programa će biti moguće iščitati koje će vrste projekata biti financirane.

Početak korištenja sredstava očekuje se sredinom 2008. god.

Sredstva će uglavnom biti dodijeljena kroz programe podrške privatnim ulaganjima pokrenutim od strane fizičkih i pravnih osoba - poljoprivrednika, zadruga, udruženja proizvođača, poduzeća za distribuciju hrane i marketing.

Zbog toga je bitno pratiti izvore informacija o raspisanim natjecajima, osim u javnim glasilima, i na stranicama državnih institucija.

Republika Hrvatska bi trebala iskoristiti što više dostupnog novca iz IPARD fondova Europske unije. Za to je osobito potrebna dobra informiranost o IPARD programima i mogućnostima korištenja novca iz fondova, kao i dobra suradnja javnog i privatnog sektora pri definiranju prioritarnih područja i programiranju pretprijetne pomoći. **IPARD fond je ujedno namijenjen i pripremi Hrvatske za korištenje Strukturnih fondova Europske unije.** Iskustva zemalja koje su 2004. godine pristupile EU, kao što su Slovenija, Mađarska, Slovačka, Češka, bilo bi korisno primijeniti u Hrvatskoj. Bespovratnih 749,8 milijuna eura namijenjenih Hrvatskoj za razdoblje od 2007. do 2011. nikako ne bi trebalo ostati u EU proračunu neiskorišteno za njihovu prvotnu namjenu, a to je **financiranje projekata koji su korisni Hrvatskoj.**

O svim novostima vezanim za mogućnost korištenja sredstava iz EU fondova redovno ćemo izvještavati čitatelje Mljekarskog lista.

Članak iz Mljekarskog lista 01/2008.